

ПЪТЯТ НА ПАЦИЕНТА - АТАКСИЯ НА ФРИДРАЙХ (FA)

ФАЗИ	1 - Първи симптоми	2 - Диагностика	3 - Лечение	4 - Мониторинг
Заболяване	<p>Затруднено ходене на тъмно, нестабилност при изправяне или ходене, последвана от прогресираща несръчност на походката и крайниците.</p> <p>При 91% от хората: проблеми с равновесието или падания.</p> <p>При 9%: не-неврологични симптоми, напр. сколиоза или сърдечни проблеми, които могат да предшестват неврологичните симптоми.</p>	<p>Генетично изследване за FA се прави от 1996 г., но не е част от стандартното секвениране от ново поколение (NGS) и изисква специфично тестване.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Една специфична за заболяването терапия, одобрена в Европа и САЩ - омавелоксолон • Провеждат се няколко клинични проучвания с различни модифициращи заболяването терапии • Операция за сколиоза може да бъде назначена, когато ъгълът на Коб е >30 градуса • Кардиомиопатията може да се лекува с медикаменти 	<p>Насочване към експертен център с участието на мултидисциплинарни екипи за наблюдение на сколиозата по време на растежа и пожизнено мониториране на сърцето и риска от захарен диабет.</p>
Клиника	<p>Оценка на симптомите и насочване към съответните специалисти.</p> <p>Мултидисциплинарни екипи, които включват невролог, ортопед, кардиолог, психолог и други здравни специалисти в зависимост от нуждите.</p>	<p>Консултации:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Родители относно бъдещи бременности • Братя и сестри - ако нямат симптоми, обикновено не се изследват преди 18-годишна възраст. Някои центрове предлагат генетично тестване, ако забавянето предизвиква безпокойство • Партньори на хора с FA • Носители на FA • Роднини в репродуктивна възраст 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Психологическа и психиатрична подкрепа за лицето и всички членове на семейството при това променящо живота състояние. Юношите са изложени на повишен риск от суицидни мисли. 2) Годишен неврологичен преглед. 3) Оценка на сколиозата и деформациите на стъпалото, за преценка на необходимостта от физиотерапия, шини или операция. 	<p>Годишно посещение за оценка на:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Мобилност 2) Дейности от ежедневието 3) Сърдечни проблеми 4) Статус на захарен диабет 5) Развитие на други симптоми или признаци; преценка дали се дължат на FA
Предизвикателства	<ol style="list-style-type: none"> 1) Несръчността при FA може да се обърка със скок в растежа 2) Промените при FA са едва доловими в началото и може да не са очевидни за засегнатото лице или неговото семейство на ранен етап. 3) FA може да има атипични прояви <p>Горепосочените фактори водят до поставяне на неправилна диагноза или забавяне на диагностицирането на FA.</p>	<p>Тъй като FA не се идентифицира чрез технологията за секвениране от ново поколение (NGS), диагнозата може да бъде пропусната, освен ако неврологът изрично не изиска специфичния тест.</p>	<p>Достъп до омавелоксолон поради високата му цена</p> <p>Насърчаване на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • използване на проходилка със задна опора, за да се удължи способността за ходене • участие в социални дейности с връстници • родителите да се възползват от външна помощ, ако има такава, което да им дава кратка почивка и да разшири социалния кръг на лицето с FA • юношите да запазят автономността си 	<p>Родителите трябва да бъдат подкрепени и посъветвани как да съобщят диагнозата на засегнатото си дете.</p> <p>Детето/тийнейджърът може да не е в състояние да се състезава физически с връстниците си и да се затвори в себе си.</p> <p>В резултат на това родителите често са травмирани и несигурни как да се отнасят към лицето с FA и как да го съветват.</p>

<p>Цели</p>	<p>Мултисистемните оплаквания, напр. проблеми с равновесието, умора, сърдечни проблеми, болки в гърба (сколиоза) и тревожност (особено при деца и юноши) трябва да се приемат сериозно.</p> <p>Потърсете 2-ро мнение при деца и юноши с горепосочените мултисистемни неясни оплаквания, особено ако родителите са много притеснени.</p>	<p>На асимптомните братя и сестри, лели/чичовци, баби и дядовци на лицето с атаксия трябва да се предложи генетично консултиране и изследване, за да се избегне развитието на FA при братовчеди и бъдещи поколения.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Свободен достъп до омавелоксолон в целия свят за всички, които имат FA. • Невролозите да споделят актуализираните през 2022 г. препоръки за грижи с хората с FA, което ще позволи на пациентите от своя страна да ги предоставят при необходимост от преглед при друг специалист или в спешно отделение. 	<p>Максимално увеличаване на потенциала на лицето да води възможно най-близък до нормалния живот.</p> <p>В това отношение обучението за шофиране и работата на непълно работно време са много важни.</p>
--------------------	---	---	---	--

Моля, имайте предвид, че специфичните термини (напр. услуги за домашни грижи, общ лекар, физиотерапия) не включват едни и същи услуги във всички страни от ЕС и може да се различават в отделните страни. Групите за застъпничество на пациентите често могат да предоставят подкрепа и ресурси за пациентите и семействата.

Отказ от отговорност

ERN-RND изрично се отказва от всякакви гаранции за продаваемост или годност за конкретна употреба или цел. ERN-RND не поема отговорност за каквито и да било наранявания или щети на лица или имущество, произтичащи от или свързани с използването на тази информация, или за каквито и да било грешки или пропуски.

Актуализирано на април 2024 г.

Съфинансирано от
Европейския съюз

European
Reference
Network

for rare or low prevalence
complex diseases

Network
Neurological Diseases
(ERN-RND)